

Omvårdnadshandledning

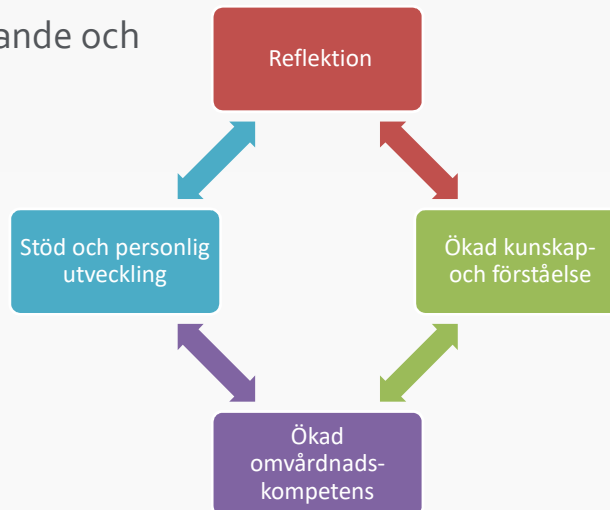
Klinisk lektor
Pernilla Omerov

Hej det är här en presentation om omvårdnadshandledning

Vad är omvårdnadshanledning

En modell för stöd, lärande och
vårdande

Man kan beskriva omvårdnadshandledning som en modell för stöd, lärande och vårdande. Reflektionen är grundläggande för stöd och personlig utveckling och för ökad kunskap- och förståelse – både om sig själv som vårdare och själva vårdandet så båda är viktiga för ökad omvårdnads-kompetens.

Omvårdnadshanledning – syfte och mål

- Stöd och personlig utveckling
- Ökad omvårdnadskompetens

Vilket båda leder till ökad omvårdnadskompetens.

Omvårdnadshandledningens struktur stimulerar reflektion

Tveiten, S. (2020). Yrkesmässig handledning - mer än ord. (5. uppl.) Lund: Studentlitteratur

Deskriptiv
reflektion

Dialogisk
reflektion

Kritisk
reflektion

Vid vår högskolan har vi valt att beskriva processen genom att använda nio steg som jag nu kommer gå igenom.

Uppstart

Syfte och mål

Struktur, ramar och regler

- *Hur skapa ett bra klimat*

- *Sekretess och tystnadsplikt*

Första delen uppstart. Här är fokus att skapa ett klimat som upplevs stödjande och som främjar lärande. Det är viktigt att gå igenom syfte och mål med handledningen liksom strukturen, ramar och regler. Att man diskuterar i gruppen hur man ska arbeta tillsammans för att skapa trygghet och tillit. Jag brukar ta en runda där deltagarna får berätta vad de tycker är viktigt för att skapa ett tryggt och stödjande stämning i gruppen och då brukar deltagarna själva lyfta hur man visar respekt för varandra exempelvis vikten av att hålla tid, att vara med och bidra, att lyssna på varandra. Deltagarna brukar också komma in på regler kring sekretess och tystnadsplikt. Att det som sägs och händer i samband med handledningen stannar i den handledningen. Vid varje tillfälle brukar jag påminna om att händelser behöver presenteras så ingen person går att härleda. Det kan också bra att påminna om sekretessen att det är viktigt att ingen annan person ska kunna höra vad som sägs. Om en student har andra personer omkring sig som äventyrar sekretessen behöver

handledaren avbryta vänligt med bestämt och be studenten lämna omvårdnadshandledningen och att hora av sig efteråt. .

Val av innehåll - utgångspunkt

händelse som

- är egenupplevd från aktuell VFU
- väckt tankar och känslor "som stannat kvar" vid ex möte med patient, närstående eller personal
- är relevant för omvårdnad ex utifrån patientens behov, vårdandet eller SSK ansvar

Berglund, M. & Ekebergh, M. 2019; Ekebergh, M. 2019

Nästa steg är val av innehåll – val av utgångspunkten eller utgångspunkter om man väljer två direkt. Vad är då lämpliga händelser. Jag skulle säga att det är en händelse som är egenupplevd från aktuell VFU. Alltså något som studenten har varit med om själv. Att det är en händelse som väckt tankar och känslor "som stannat kvar" vid ex möte med patient, närstående eller personal. Det kan vara känslor relaterat till en händelse som upplevts negative eller positive. Att det är en händelse som är relevant för omvårdnad ex utifrån patientens behov, vårdandet eller SSK ansvar

Val av innehåll - utgångspunkt

- Varje deltagare presenterar en vårdhändelse
- Handledaren frågar om någon känner att de behöver berätta
- Tyst – be deltagarna berätta om en dag på VFU

När man väljer innehåll kan man be varje deltagare om en kort rubrik på en händelse från sin aktuella VFU som de kan tänka sig att dela med gruppen. Det kan vara så kort som att man ber dem formulera händelsen som en tidnings rubrik och så går man laget runt. Man kan också fråga om det är någon deltagare som känner att de behöver få dela något de varit med om exempelvis om de varit med om en händelse som väckt starka känslor som de känner att de behöver skulle vilja dela. Om det är svårt att hitta händelser kan en ingång vara att be deltagarna berätta om en dag på VFU för då brukar gruppen komma igång att tala och reflektera.

Presentation (deskriptiv reflektion)

Fokuspersion...utvecklar sin berättelse och övriga deltagare lyssnar utan att avbryta

Vilket fyller flera syften...

Steget efter detta är presentation av den valda händelsen. Handledaren ber fokuspersionen att berätta. Fokuspersionen utvecklar sin berättelse och övriga deltagare lyssnar utan att avbryta. Denna fas av den deskriptiva reflektioner fyller flera syften.

Stöd och personlig utveckling

Möjligheten att sätta ord på tankar, känslor och händelser att få berätta utan att bli avbruten och att bli lyssnad kan bidra till ökad medvetenhet, förståelse och bearbetning och upplevas ofta som hjälpsamt

Health and Care Professions Council, 2020

Att få sätta ord på tankar, känslor och händelser utan att bli avbruten kan bidra till ökad medvetenhet, förståelse och bearbetning som kan upplevas som hjälpsamt

-
- Berättelsen, formas/omformas kan leda till nya erfarenheter, insikter personlig utveckling, och identitetsskapande (yrkesidentitet)
 - Att öva upp förmågan att kunna lyssna, ställa frågor reflektera, hantera känslor och reaktioner

Bullington, J. 2018; Ekebergh, M. 2019

Berättelsen som formas/omformas tillsammans med andra känner vi igen från kurslitteraturen som beskriver livsvärldsperspektivet och samtalsträningen. Dessa erfarenheter och insikter som kan leda till personlig utveckling, och identitetsskapande av yrkesidentiteten.

Att träna på att lyssna, ställa frågor som stimulerar till reflektion men också att hantera känslor och reaktioner hos sig själv och andra är också färdigheter av vikt både för personlig utveckling och det kommande yrket.

Bullington, J. 2018; Ekebergh, M. 2019

Klargörande (deskriptiv reflektion)

(Kort sammanfattning - fokus upplevelse istället för görande)

- Gruppen ställer klargörande frågor till fokuspersonen som delat sin berättelse.

Vad? Hur?
När? Om...?

När fokuspersonen har delat sin berättelse kan handledaren göra en kort sammanfattning och fråga fokuspersonen om hen uppfattat fokuset rätt. Detta kan vara ett sätt att sätta ljuset på den egna upplevelsen och känslorna.

I den klargörande uppmuntrar handledaren gruppen att ställa frågor till fokuspersonen kring berättelsen. Frågeord som Vad? När? Hur? Om? kan vara bra i denna fas.

Reflektion (dialogisk reflektion)

- Öppna frågor för att stimulera reflektion
- Gemensamt utforskande, deltagarna ställer frågor kring berättelsen → nya frågor öppnar upp för ny förståelse

Tveiten, 2, 2020

I nästa steg den dialogiska reflektionen är det bra att försöka ställa öppna frågor så att det blir ett gemensamt utforskande, deltagarna ställer frågor kring berättelsen och frågorna öppnar upp för ny förståelse

Försöka belysa och förstå händelsen från olika perspektiv

Vilka tankar, känslor, behov...? Andra möjliga förklaringar?

MARIE
CEDERSCHIÖLD
HÖGSKOLA

Vi vill försöka belysa och förstå händelsen från olika perspektiv. Vilka tankar, känslor, behov kan patienten haft. Kan det finnas några andra möjliga förklaringar till det som hände? Varför jag reagerade som jag gjorde eller patienten, läkaren osv reagerade som hen gjorde.

Omvårdnadshanledning – syfte och mål

- utveckla självkänedom, självmedvetenhet och empatisk förmåga

Detta är ju viktigt för att utveckla självkänedom och självmedvetenhet men också den empatiska förmågan gentemot andra personer.

Syfte och mål: Ökad omvårdnadskompetens

- samtal, dialog och reflektion som kunskapskälla
- patienten berättelsen som naturlig utgångspunkt

Ett syfte med omvårdnadshandledningen är att stimulerar utvecklingen och användandet av ett reflekterande förhållningsätt och arbetssätt.

Att samtal, dialog och reflektion ska bli en självklar kunskapskälla i omvårdnadsprocessen och patienten berättelsen som en naturlig utgångspunkt i vårdandet.

Handlingsalternativ (dialogisk reflektion)

I nästa steg är fokus handlingsalternativ ex omvårdnadsåtgärder som kan vara hjälpsamma i liknande situationer.

I nästa steg är fokus handlingsalternativ ex omvårdnadsåtgärder som kan vara hjälpsamma i liknande situationer.

Handlingsalternativ (dialogisk/kritisk reflektion)

Reflektion över förhållningssätt och olika handlingsalternativ i relation till ex vårdvetenskapliga begrepp och etiska värden.

Människa
Hälsa
Miljö
Meningsskapande
Vårdande
Autonomi
Hopp
Integritet
Tillit
Trygghet
Delaktighet

Reflektion över förhållningssätt och olika handlingsalternativ kan också diskuteras utifrån vårdvetenskapliga begrepp och etiska värden som autonomi, trygghet och tillit.

Teoretisering (kritisk reflektion)

- Teoretiska grunder, begrepp och ramverk och för att lyfta reflektionen kring omvårdnaden

Petersson B-O 2019; Scott K, McSherry R. 2009; Tveiten 2020

Och då kommer vi n på steget teoretisering – kritisk reflektion där man använder teoretiska grunder, begrepp och ramverk och för att lyfta reflektionen kring omvårdnad

-
- En vårdhändelse kan få en annan innebörd då den kopplas till teoretisk kunskap
 - Teoretiska begrepp kan levandegöras och konkretiseras genom erfarenhetsbaserade exempel.

Ekebergh, M. 2019

En vårdhändelse kan exempelvis få en annan innebörd då den kopplas till teoretisk kunskap. Och teoretiska begrepp kan levandegöras och konkretiseras genom erfarenhetsbaserade exempel.

Teoretisering (kritisk reflektion)

Forskningsresultat för patientperspektiv och evidensbaserad vård.

Ramverk ex etiska kod, kompetensbeskrivningen, kärnkompetenserna för SSK ansvar- och kompetensområde.

Man kan också använda forskningsresultat i den kritisk reflektionen exempelvis för att lyfta patientperspektivet och evidensbaserad omvårdnad.
Exempel på kring ramverk som kan användas för att reflektera kring sjuksköterskans ansvar- och kompetensområde är exempelvis.

Sjuksköterskors etiska kod
Kompetensbeskrivningen för sjuksköterskor
Kärnkompetenserna...

Avslutning

- Fokuspersonen – har vi reflekterat kring det du tycker var viktigt? Eller är det något annat du vill ta upp?
- Handledaren kan göra en kort summering
- Markera att reflektionen kring den valda vårdhändelse nu avslutas
- Vid nästa tillfälle tillfrågas fokuspersonen om hen vill ta upp något från det föregående tillfället om fokuspersonen upplever sig som klar fallet inte upp igen.

Och så har vi kommit fram till sista steget. Avslutningen. Handledaren frågar fokuspersonen ”har omvårdnadshandledningen fokuserat du tycker var viktigt? Eller är det något annat du vill ta upp? Handledaren kan göra en kort summering och sedan tydligt markera att vi nu slutar reflektionen kring den valda vårdhändelse. Vid nästa tillfälle (om detta inte är det sista) tillfrågas fokuspersonen om hen vill ta upp något från det föregående tillfället om fokuspersonen upplever sig som klar fallet inte upp igen.

Utvärdering

- Formativ utvärdering under handledningens gång
- Rundor – *”var befinner ni er nu”, ”vad tar du med dig”, ”vad vill du skicka med”*
- Muntligt utvärdering rundor *”vad har varit bra och vad kan förbättras”*
- Summativ utvärdering. Påverka via kursvärdering

Strukturen är viktig med i praktiken flyter stegen ihop och det kan gå lite fram och tillbaka. Ett sätt att engagera hela gruppen är att bjuda in till ”rundor” som också kan ses som en form av formativ utvärdering under handledningen gång. Frågor som kan ställas i de olika stegen är exempel *”var befinner ni er nu”, ”vad tar du med dig”, ”vad vill du skicka med”*. Runderna är också bra för muntligt utvärdering vid sista handledningen *”vad har varit bra och vad kan förbättras”*. Vid sista omvårdnadshandledningen är det viktigt att påminna om möjligheten att påverka genom den summativ utvärderingen av VFU-kursen och omvårdnadshandledningen.

Vidare läsning

- Berglund, M. & Ekebergh, M. (red). (2019). (2:a uppl.). Reflektion i lärande och vård – en utmaning för sjuksköterskan. Studentlitteratur. ISBN: 9789144131979
- Cutcliffe JR, Sloan G, Bashaw M. A systematic review of clinical supervision evaluation studies in nursing. *Int J Ment Health Nurs*. 2018 Oct;27(5):1344-1363. doi: 10.1111/inm.12443. Epub 2018 Feb 15. PMID: 29446513.
- Health and Care Professions Council (2020) The characteristics of effective clinical and peer supervision in the workplace: a rapid evidence review. Tillgänglig från: <https://www.hcpc-uk.org/globalassets/resources/reports/research/effective-clinical-and-peer-supervision-report.pdf>
- Petersson B-O. Handledning ett lärande möte. I: M Berglund & M Ekebergh (red.). Reflektion i lärande och vård – en utmaning för sjuksköterskan. 125-150. ISBN 9789144131979
- Ekebergh, M. (2019). Lärande och reflektion med livsvärlden som grund. I: M Berglund & M Ekebergh (red.). Reflektion i lärande och vård – en utmaning för sjuksköterskan. 125-150. ISBN 9789144131979
- Handledning i omvårdnad - Sektion inom SSF [Svensk sjuksköterskeförening]. Tillgänglig från: <https://www.swenurse.se/sektionerochnatverk/foreningenforhandledningiomvardnad.4.2064505d1721dddde1093927.html> Nedladdad 2021-05-17.
- Bullington, J. (2018). *Samtalskonst i vården*. Lund: Studentlitteratur. (144 s.)
- Dahlberg, K., & Segesten, K. (2010). *Hälsa och vårdande i teori och praxis*. Stockholm: Natur & kultur. (344 s.)
- Wiklund Gustin & Bergbom (red.) (2017). *Vårdvetenskapliga begrepp i teori och praktik*. Studentlitteratur. (468 s.).
- Tveiten, S. (2020). *Yrkesmässig handledning - mer än ord*. (5. uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Scott K, McSherry R. Evidence-based nursing: clarifying the concepts for nurses in practice. *J Clin Nurs*. 2009 Apr;18(8):1085-95. doi: 10.1111/j.1365-2702.2008.02588.x. Epub 2008 Nov 24. PMID: 19077021.

